

تأثیر اقتصادی گردشگری ورزشی مسابقات بین‌المللی تور

دوچرخه‌سواری آذربایجان

فریبا عسکریان^۱، افشار جعفری^۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۳/۲۰

تاریخ ارسال: ۱۳۹۸/۱/۳۱

چکیده

بررسی تأثیر صنعت نوین گردشگری ورزشی یکی از اقتصادی‌ترین فعالیت‌ها در فرایند رشد ملی است. تحقیق حاضر به منظور تعیین تأثیر اقتصادی گردشگری ورزشی مسابقات بین‌المللی تور دوچرخه‌سواری آذربایجان انجام گرفت. این تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی بوده و به شکل پیمایشی، انجام پذیرفت. جامعه و نمونه آماری تحقیق یکسان و شامل ۶ تیم خارجی و ۸ تیم داخلی شرکت‌کننده بود. داده‌ها با روش‌های آمار توصیفی تنظیم و سپس با استفاده از آزمون‌های کلموگروف-اسمیرنوف، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون خطی و تحلیل واریانس کروسکال والیس مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج حاکی است، بین درآمد گردشگر ورزشی حاصله و صنعت هتلداری، حمل و نقل و مواد غذایی استان رابطه مثبت معناداری وجود دارد. همچنین بین گردشگر ورزشی حاصله و تعداد بازدیدکنندگان از اماکن دیدنی و خرید سوغاتی رابطه معناداری وجود دارد. سهم اثر صنعت هتلداری، حمل و نقل، مواد غذایی، بازدید از اماکن و خرید سوغاتی در درآمد گردشگری ورزشی

۱. دانشیار دانشگاه تبریز و دانشگاه خوارزمی (نویسنده مسئول)

Email: daniel_1380@yahoo.com

۲. دانشیار دانشگاه شهید بهشتی

Email: af_jafari@sbu.ac.ir

حاصله به ترتیب ۰/۱۲، ۰/۰۲، ۰/۰۴، ۰/۰۶ و ۰/۱۰ واحد بوده است. همچنین این مسابقات با ایجاد درآمدی معادل ۲۳۰۰ میلیون ریال، حدود ۰/۰۱ درصد موجب افزایش تولید ناخالص داخلی استان شده است، اما این افزایش معنادار نبود. برگزاری رقابت هر چند در سطح کوچک، می‌تواند اثرات قابل توجهی بر اقتصاد منطقه داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: «گردشگر»، «گردشگری ورزشی»، «تأثیر اقتصادی»، «مسابقات بین‌المللی»، «تور دوچرخه‌سواری»

مقدمه

صنعت گردشگری، یکی از بزرگ‌ترین صنایع جهان محسوب می‌شود. این صنعت ۱۱ درصد تولید ناخالص داخلی جهان را ایجاد نموده و ۲۰۰ میلیون شاغل دارد که معادل یک نفر از هر ۱۲ نفر شاغل است (لی و تیلور^۱، ۲۰۰۵). بسیاری از کشورها صنعت گردشگری را منبع اصلی درآمد، اشتغال‌زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه زیرساخت‌ها می‌دانند (لی، بلیک و کوپر^۲، ۲۰۰۸). کشور فرانسه در سال ۲۰۰۶ با جذب ۷۷ میلیون توریست که بیشتر از جمعیت خود آن کشور می‌باشد، در رتبه‌ی اول جذب توریست جهان قرار گرفت و درآمد ارزی معادل ۴۴ میلیارد دلار از این طریق کسب کرد (معین فرد، ۱۳۸۷). این در حالی است که انجمن جهانی سفر و گردشگری در گزارش خود در سال ۲۰۱۱، به ارائه اطلاعات و آماری پیرامون وضعیت این صنعت در میان ۱۳۹ کشور جهان پرداخته است. در این گزارش عوامل مختلف قانونی، اقتصادی و منابع طبیعی و انسانی مدنظر گرفته شده است. بر این اساس ایران از لحاظ

1.Lee, C.K. & Taylor, T
2.Li, Blake & Cooper

شاخص کلی رقابت‌پذیری صنعت گردشگری و گردشگری با ۳/۳۷ امتیاز در رتبه ۱۱۴ در بین ۱۳۹ کشور ایستاده است (فرمان آرا، ۱۳۹۰). کشور فرانسه در سال ۲۰۱۳ با جذب ۸۴/۷ میلیون گردشگر که بیشتر از جمعیت خود آن کشور می‌باشد، در رتبه اول جذب گردشگر جهان قرار گرفت و درآمد ارزی معادل ۵۶ میلیارد دلار از این طریق کسب کرد (سازمان گردشگری جهان، ۲۰۰۸). در ایالات متحده نیز، صنعت گردشگری یک صنعت ۱۳۹/۵ میلیارد دلاری است که رتبه اول اشتغال را در آن کشور دارا می‌باشد. این صنعت در ایالات متحده ۸/۵ میلیون نفر شاغل دارد که بالاتر از صنایع عمده دیگر از جمله صنعت ساختمان، صنایع خدمات تجاری و مالی، کشاورزی و آموزش می‌باشد (سازمان تجارت ایالات متحده امریکا، ۲۰۰۸). تعداد گردشگران خارجی ترکیه نیز از ۳۴/۶ میلیون نفر در سال ۲۰۱۱ به طور خیره‌کننده‌ای به ۳۷/۸ میلیون نفر در سال ۲۰۱۳ افزایش پیدا کرد که موجب کسب درآمد ۲۸ میلیارد دلاری شد و از نظر جذب گردشگری، ترکیه را در جایگاه ششم جهان قرار داد (ترکیش دیلی نیوز، ۲۰۰۸).

رشد صنعت گردشگری بسیار محسوس بوده و طبق آمار موجود در سال ۲۰۱۲ تعداد گردشگران بین‌المللی به یک میلیارد نفر رسید که بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۳۰ پیش‌بینی می‌شود که با افزایش ۴۳ میلیون در سال و با رشد ۳ درصدی، تعداد آن‌ها در سال ۲۰۳۰ به ۱/۸ میلیارد نفر برسد (سازمان گردشگری جهان، ۲۰۱۴).

از سوی دیگر، ورزش و تفریحات سالم، در کشورهای توسعه‌یافته به عنوان یک صنعت مهم و عامل اثرگذار در رشد اقتصاد ملی تا حد زیادی مورد توجه است و یکی از بزرگ‌ترین و درآمدزاترین صنایع در قرن ۲۱ به شمار می‌رود (عسکریان، ۱۳۸۳).

گردشگری ورزشی که حاصل تلفیق دو صنعت گردشگری و ورزش می‌باشد، منبعی سرشار از سود و درآمد است. گردشگری ورزشی تجارتي چند ميليون دلاری است که دارای سریع‌ترین رشد، یعنی نزدیک به ۴/۵ تریلیون دلار در سطح جهان بوده و تا سال ۲۰۱۱ میلادی حدود ۱۰ درصد اقتصاد محلی را در بر گرفته است (مجتبوی، ۱۳۸۷).

مبانی نظری و مروری بر مطالعات گذشته

اتحادیه گردشگری ورزشی کانادا، گردشگری ورزشی را فعالیتی معرفی می‌کند که در آن افراد به منظور شرکت یا تماشای یک رویداد ورزشی و یا حضور در جذابیت‌های ورزشی یا جلسات تجاری - ورزشی به یک منطقه خاص جذب می‌شوند (فیال^۱ و همکاران، ۲۰۰۸). باید اذعان داشت که مسابقات ورزشی، مهم‌ترین نقش را در جذب گردشگر ورزشی داشته و تأثیرات اقتصادی قابل توجهی برای کشور و منطقه میزبان به همراه دارد. بازی‌های المپیک و جام جهانی فوتبال نمونه بارز این رویدادهاست؛ که تعداد زیادی گردشگر را جذب می‌کنند (پروس^۲، ۲۰۰۹). به عنوان مثال، در جریان برگزاری مسابقات المپیک ۲۰۰۸ پکن، حدود ۴۵۰ تا ۵۰۰ هزار گردشگر خارجی و ۲/۵ میلیون گردشگر از خود کشور چین وارد پکن شدند (هیوگوانگ^۳، ۲۰۰۸).

لی، بلیک و کوپر (۲۰۰۸) با مطالعه تأثیرات اقتصادی گردشگر بین‌المللی در طول برگزاری المپیک پکن، چنین بیان می‌کنند که چین در طول سی سال گذشته یک رشد بالای اقتصادی را

1.Fyall&etal
2.Preuss
3.Huiguang

تجربه کرده و تحت فرایند انقلاب اقتصادی قرار داشته است که المپیک پکن در صدر این فرایند انقلاب اقتصادی از طریق افزایش هزینه کرد گردشگرها و سرمایه‌گذاری در حوزه المپیک و زیرساخت‌های آن به شمار می‌آید.

ایزامویه^۱ (۲۰۰۸) معتقد است که گردشگری ورزشی تقریباً ۵ تا ۱۰ درصد کل مسافرت‌های دنیا را شامل می‌شود و یکی از سریع‌ترین رشد‌ها را در بازار گردشگری داشته است. این محقق ضمن بررسی پیشینه‌ای از تأثیرات اقتصادی رویدادهای بزرگ ورزشی همچون المپیک ۲۰۰۲ سیدنی و ۲۰۰۴ آتن، چنین بیان می‌کند که گردشگر ورزشی نقش مؤثری در افزایش تجارت و نیز توسعه اقتصادی از طریق عواملی همچون: سیستم‌های حمل و نقل، تهیه‌کنندگان تجهیزات و لوازم، رستوران‌ها، خرده‌فروشی، مخابرات، بانکداری، افزایش میزان اشتغال و... دارد و نیز افزایش گردشگر ورزشی تأثیر مثبتی بر افزایش تولید ناخالص داخلی منطقه می‌گذرد.

لی و تیلور (۲۰۰۵) با بررسی مسابقات جام جهانی فوتبال ۲۰۰۲ کره جنوبی، اعلام کردند که ۵۷/۷ درصد از مجموع ورودی گردشگران در طول برگزاری مسابقات، به طور مستقیم یا غیرمستقیم از طریق این رویداد جذب شده بودند. اثرات اقتصادی مسابقات جام جهانی فوتبال کره جنوبی شامل ۱/۳۵ میلیارد دلار بازده تولید، ۳۰۷ میلیون دلار درآمد و ۷۱۳ میلیون دلار ارزش افزوده بود. نتایج همچنین نشان داد که مجموع هزینه‌های هر گردشگر خارجی ۲۲۴۲ دلار و ۱/۸ برابر هر گردشگر داخلی (۱۲۲۹ دلار) می‌باشد و در مجموع درآمد مستقیم حاصل از گردشگری خارجی، ۵۲۲ میلیون دلار شد. از میان گروه‌های هزینه‌ای، خدمات فرهنگی -

1. Izamoje

تفریحی بیشترین سهم را به خود اختصاص می‌داد که معادل ۸۹۰ دلار به ازای هر نفر بود و پس از آن خرید (۴۵۷ دلار)، اسکان (۴۳۳ دلار)، حمل و نقل (۲۳۳ دلار) و غذا و نوشیدنی (۲۲۹ دلار) در رده‌های بعدی بودند. همچنین جام جهانی فوتبال ۲۰۱۰ آفریقای جنوبی نیز، ده میلیون نفر گردشگر برای گذراندن تعطیلات و ۳ میلیون هوادار فوتبال جذب کرده است (جردن^۱، ۲۰۰۹). این در حالی است که بارنت^۲ (۲۰۰۸) در مورد جام جهانی ۲۰۱۰ آفریقای جنوبی اعلام کرد که این جام ۲۱,۳ میلیارد راند^۳ به اقتصاد این کشور تزریق نموده و موجب ایجاد ۱۵۰,۰۰۰ شغل جدید در طول این تورنمنت شد (۱۱).

هرچند مسابقات المپیک، جام جهانی فوتبال، مسابقات قاره‌ای و فرمول یک، در صدر رویدادهای جهان هستند؛ با این حال هر رویدادی چه کوچک و چه بزرگ تأثیرات اقتصادی خود را بر منطقه و کشور وارد می‌کند؛ به عنوان مثال طی برگزاری مسابقات جهانی قایقرانی سرعت نیز که در سال ۲۰۰۹ و به مدت تنها چهار روز در استان‌های کانادا برگزار شد، با جذب ۲۴۰۰ شرکت‌کننده و گردشگر، بالغ بر ۱۵ میلیون دلار به تولید ناخالص داخلی آن استان کمک کرد و با پشتیبانی ۱۴۳ فرصت شغلی به میزان ۴/۸ میلیون دلار در حقوق افراد شاغل تأثیر مثبت گذاشت (اتحادیه گردشگری ورزشی کانادا، ۲۰۰۹).

با توجه به تأثیرات شگفت‌انگیز رویدادهای ورزشی در جذب گردشگر و به تبع آن فواید اقتصادی اشاره شده، متأسفانه باید اذعان داشت که ایران، تاکنون در این زمینه نتوانسته است از فرصت‌ها به خوبی استفاده کند. ایران با دارا بودن جذابیت‌های تاریخی و طبیعی در رده‌ی ۱۰

1. Jordan

2. Burnett

3. RAND: واحد پول آفریقای جنوبی برابر با ۱۱/۲۰ دلار

کشور برتر گردشگری جهان قرار دارد، اما از نظر رده‌بندی جهانی گردشگری، از نظر میزان جذب گردشگر، در رده‌های پایین قرار دارد. سهم ایران با جذب متوسط سالانه ۱/۶۶ میلیون گردشگر خارجی و درآمد متوسط سالانه حدود ۸۶۳ میلیون یورو، از بازار ۵۴۹ میلیارد یورویی گردشگری جهان، کمتر از ۰/۱۶ درصد می‌باشد. ایران در رده‌بندی جهانی جذب توریست بین‌المللی در جهان در رتبه‌ی هفتاد و از نظر سهم گردشگری در اقتصاد ملی در رتبه‌ی هشتاد و چهارم قرار دارد (نجمی و همکاران، ۲۰۱۰؛ سازمان گردشگری جهان، ۲۰۰۶). همچنین جایگاه ایران با جذب ۵۰۰ هزار نفر توریست ورزشی در سال، رتبه بیست و سوم جهان است (دفتر بررسی کالا و خدمات، ۱۳۸۶). این در حالی است که ایران به دلیل تنوع آب و هوایی می‌تواند امکان برگزاری مسابقات و اردوهای بسیاری از تیم‌های آسیایی و اروپایی را داشته باشد.

لذا در تحقیق حاضر محقق بر آن است تا با تعیین تعداد گردشگران ورزشی و میزان تأثیرات اقتصادی گردشگری ورزشی حاصل از برگزاری یک رویداد همچون تور بین‌المللی دوچرخه‌سواری در سطح استان آذربایجان شرقی، گامی در جهت تبیین اهمیت این صنعت روبه رشد و توجه مدیران و دست‌اندرکاران جهت برنامه‌ریزی برای رشد و اعتلای آن در کشور بردارد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بوده و به شکل پیمایشی انجام شد. به دلیل ماهیت تحقیق فوق، نمونه با جامعه آماری یکسان و به صورت کل شمار بود که شامل ۲۱۵ نفر سرپرست، سرمربی، کمک مربی، مربی بدنساز، بازیکنان، پزشکان، مترجمان، ماساژورها و دیگر همراهان تیم‌های مهمان بود که جهت برگزاری رقابت‌های بین‌المللی تور دوچرخه‌سواری

به میزبانی استان آذربایجان شرقی انجام پذیرفت. در تحقیق حاضر از پرسشنامه صالح نیا (۱۳۸۶) با روایی و پایایی قابل قبول، استفاده شد و با هماهنگی صورت گرفته با اداره کل تربیت بدنی استان و با مراجعه حضوری به مکان اسکان تیم‌ها و همراهان، اطلاعات جمع‌آوری گردید. اطلاعات مربوط به تولید ناخالص داخلی استان نیز با استفاده از سالنامه آماری استان به دست آمده است.

داده‌های به دست آمده ابتدا با استفاده از روش‌های آماری توصیفی جهت توصیف اطلاعات مربوط به تأثیرات اقتصادی گردشگری ورزشی در استان، محاسبه فراوانی‌ها و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی نظیر میانگین، انحراف معیار و غیره، در قالب جداول و نمودارها، تنظیم و سپس از آزمون کلموگروف-اسمیرنف برای سنجش نرمال بودن توزیع داده‌ها و آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون خطی و تحلیل واریانس کروسکال والیس در سطح آلفا ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

کل درآمد حاصله از گردشگری ورزشی دور بیست و چهارم مسابقات تور دوچرخه‌سواری آذربایجان، جمعاً ۲۳۰۰ میلیون ریال و حدود ۰/۰۰۱۶ درصد GDP استان را شامل می‌شود. به علاوه سرانه درآمد حاصله از گردشگری ورزشی حاصل از این مسابقات به ازای هر گردشگر ورزشی ۱,۰۶۹,۷۶۷ ریال بوده است.

درآمد گردشگری ورزشی مسابقات تور دوچرخه‌سواری آذربایجان در هر یک از بخش‌های هتلداری، تغذیه، حمل و نقل، بازدید از اماکن، خرید سوغاتی و درآمدهای متفرقه در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱: درآمد گردشگری ورزشی حاصل از بخش‌های مختلف

درآمد (ریال)	کل	میانگین	درصد از کل
هتل داری و اسکان	۵۷۰,۴۰۰,۰۰۰	۲۶۵۳۰۲۳/۲۵	۲۴/۷
خرید سوغاتی	۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۳۲۵۵۸۱/۴	۲۱/۶۴
بازدید از اماکن	۴۸۰,۴۰۰,۰۰۰	۲۲۳۴۴۱۸/۶	۲۰/۷۷
تغذیه	۳۷۷,۲۰۰,۰۰۰	۱۷۵۴۴۱۸/۶	۱۶/۳
درآمدهای متفرقه	۲۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۰۲۳۲۵/۶	۱۲/۶۴
حمل و نقل	۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۴۲۷۹۰۶/۹۸	۴

بر اساس اطلاعات فوق، بیشترین درآمد گردشگری ورزشی به ترتیب از هتلداری، خرید سوغاتی و بازدید از اماکن و جاذبه‌های استان می‌باشد.

برای بررسی همگن بودن داده‌ها و بررسی توزیع توأم و بهنجار آن‌ها، ابتدا از آزمون کلموگروف-اسمیرنف استفاده شد. با توجه به نتایج جدول ۲، توزیع داده‌های جمع‌آوری شده به غیر از تولید ناخالص داخلی، همگی طبیعی می‌باشد.

جدول ۲. آزمون کلموگروف-اسمیرنف جهت بررسی توزیع داده‌ها

موارد	آماره	P
هتل داری	۰/۹۱۴	۰/۳۰۶
حمل و نقل	۰/۹۰۵	۰/۲۴۹
تغذیه	۰/۸۷۹	۰/۱۲۵
بازدید از اماکن	۰/۹۵۳	۰/۴۱۸
خرید سوغاتی	۱/۲۳۴	۰/۸۴۰
متفرقه	۰/۸۶۴	۰/۱۱۴
تولید ناخالص داخلی	۰/۷۲۴	۰/۰۳۶

با توجه به نتایج به دست آمده بین درآمد گردشگر ورزشی مسابقات تور دوچرخه‌سواری آذربایجان و صنعت هتلداری ($p < ۰/۰۱$ و $I = ۰/۳۱$)، صنعت حمل و نقل ($p = ۰/۰۰۱$) و صنعت مواد غذایی ($p < ۰/۰۱$ و $I = ۰/۴۲۶$) استان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بر اساس یافته‌های تحقیق بین گردشگر ورزشی حاصل از مسابقات تور دوچرخه‌سواری آذربایجان و تعداد بازدیدکنندگان از اماکن تاریخی، فرهنگی، هنری و جاذبه‌های طبیعی استان ($p = ۰/۰۰۱$ و $I = ۰/۱۸$) و نیز رونق خرید محصولات سوغاتی استان ($p < ۰/۰۱$) و $I = ۰/۳۹$ رابطه معناداری وجود دارد (جدول ۳).

جدول ۳: رابطه بین درآمد و بخش‌های اقتصادی

خرید سوغاتی	درآمد حاصله از بازدید اماکن	صنعت مواد غذایی	صنعت حمل و نقل	صنعت هتلداری	
۰/۳۹	۰/۱۸	۰/۴۲۶	۰/۱۳۶	۰/۳۱	ضریب همبستگی (۲)
<۰/۰۱	۰/۰۰۷	<۰/۰۱	۰/۰۰۱	<۰/۰۱	سطح معنی‌داری

همچنین سهم اثر صنعت هتلداری، حمل و نقل، مواد غذایی، بازدید از اماکن و خرید سوغاتی در درآمد گردشگری ورزشی حاصل از این مسابقات به ترتیب ۰/۱۲، ۰/۰۲، ۰/۰۴، ۰/۰۶ و ۰/۱۰ واحد بوده است. به عبارتی به ازای افزایش یک واحد (یک میلیون ریال) درآمد صنعت هتلداری، میزان ۰/۱۲ واحد آن مرتبط با یک گردشگر ورزشی حاصل از این مسابقات است. به معنای دیگر هر گردشگر ورزشی حاصل از این مسابقات تا ۰/۱۲ واحد بر درآمد صنعت هتلداری تأثیرگذار بوده است. همچنین به ازای افزایش یک واحد (یک میلیون ریال) درآمد صنعت حمل و نقل استان، میزان ۰/۰۲ واحد آن مرتبط با یک گردشگر ورزشی مسابقات تور دوچرخه‌سواری آذربایجان است و هر گردشگر ورزشی حاصل از این مسابقات تا ۰/۰۴ واحد بر درآمد صنعت مواد غذایی استان تأثیرگذار بوده است. هر گردشگر ورزشی حاصل از این مسابقات تا ۰/۰۶ واحد بر درآمد اماکن فرهنگی، تاریخی و طبیعی استان تأثیرگذار بوده است و به ازای افزایش یک واحد (یک میلیون ریال) درآمد صنایع سوغاتی، میزان ۰/۱۰ واحد آن مرتبط با یک گردشگر ورزشی حاصل از مسابقات است (جدول ۴).

جدول ۴: سهم اثر بخش‌های مختلف بر درآمد

شاخص	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		F	t	P
	B	خطای معیار	Beta				
(ثابت)	۱۶۷۸۵/۶	۷۲۲۲۳۸/۹				۰/۰۲۳	۰/۹۸۱
هتلداری	۱/۳۴	۰/۴۷	۰/۱۲		۱۲/۰۷۸	۲/۸۴	۰/۰۰۵
حمل و نقل	۳/۳	۶/۷	۰/۰۲		۱۲/۰۷۸	۰/۴۹	۰/۶۲
مواد غذایی	۰/۴۶	۰/۵۵	۰/۰۴		۱۲/۰۷۸	۰/۸۲	۰/۴۱
بازدید اماکن	۰/۴۸	۰/۵۴	۰/۰۶		۱۲/۰۷۸	۰/۸۹	۰/۳۷
خرید سوغاتی	۱/۴۹	۱/۲۹	۰/۱۰		۱۲/۰۷۸	۱/۱۵	۰/۲۴

بر اساس یافته‌های تحقیق، گردشگر ورزشی حاصل از مسابقات تور دوچرخه‌سواری آذربایجان با ایجاد درآمدی معادل ۲۳۰۰ میلیون ریال، حدود ۰/۰۱ درصد موجب افزایش تولید

ناخالص داخلی GDP استان شده است، اما این افزایش معنادار نبود ($X^2 = ۲/۰۱$ و $p = ۰/۴۱۰$) (جدول ۵).

جدول ۵: تغییرات تولید ناخالص داخلی

P	درجه آزادی	خی دو	شاخص
۰/۴۱۰	۲	۲/۰۱	GDP

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس برنامه‌های توسعه‌ی کشور، ایران می‌بایست تا پایان سال ۲۰۲۴ به رقمی معادل ۲۰ میلیون نفر گردشگر در سال برسد. در این راستا، نمی‌توان از سهم و جایگاه ورزش و برگزاری تورنمنت‌های ورزشی در این میان به سادگی گذشت (وروانی، ۱۳۸۶).

رابطه متقابل صنعت گردشگری و صنعت ورزش امروزه بیش از پیش برای همگان آشکار شده است. با گسترش آگاهی مسئولین و سیاست‌گذاران کشورها از اثرات مثبت صنعت گردشگری ورزشی، به‌ویژه اثرات کلان اقتصادی آن، رقابت برای جذب میزبانی رقابت‌های مختلف ورزشی در عرصه بین‌المللی فزونی یافته و کشورها با توجه به پتانسیل موجود در منطقه خود، تلاش می‌کنند تا با ایجاد زیرساخت‌های لازم و تبلیغات مناسب، میزبانی رقابت‌های مختلف و نیز اردوهای ورزشی تیم‌ها را به منطقه خود جذب کنند. بدین طریق این کشورها علاوه بر برخورداری از عواید اقتصادی حاصل از میزبانی چنین رویدادهایی، با جذب گردشگران به منطقه خود، موجبات ورود ارز، ایجاد مشاغل جدید، رونق فعالیت بخش‌های

مختلف صنعتی همچون هتلداری، تغذیه، حمل و نقل و غیره را فراهم آورده و با معرفی فرهنگ و امکانات کشور خود به کشورهای دیگر، امکان جذب سرمایه‌گذاری خارجی و گردشگران بیشتر در آینده را نیز برای خود فراهم می‌کنند.

نتایج این تحقیق نشان داد که برگزاری مسابقات بین‌المللی تور دوچرخه‌سواری آذربایجان در استان آذربایجان شرقی موجب افزایش تعداد گردشگر در استان می‌شود و با میزبانی مسابقات متعدد ورزشی می‌توان تعداد گردشگرهای ورزشی در منطقه را افزایش داد. این یافته تحقیق با نتایج تحقیقات مورفی و کارمیشل^۱ (۱۹۹۱)، چرن^۲ (۲۰۰۲)، مک کواید و گریگ^۳ (۲۰۰۲)، گروه مشاوره‌ی پارادایم^۴ (۲۰۰۴) و دانیلز^۵ (۲۰۰۴) همخوانی دارد. بدون هیچ‌گونه تردیدی باید اذعان داشت که یکی از سالم‌ترین راه‌های افزایش گردشگر و به تبع آن افزایش درآمد برای استان، کشور و یا منطقه، میزبانی و برگزاری مسابقات ورزشی می‌باشد.

از دیگر نتایج تحقیق، وجود رابطه معنادار بین درآمد گردشگر ورزشی حاصل از مسابقات بین‌المللی تور دوچرخه‌سواری آذربایجان و صنعت هتلداری استان بود. با ورود گردشگران ورزشی به استان جهت برگزاری رقابت‌های ورزشی و اقامت در هتل‌های استان، این هتل‌ها از درآمد حاصل از هزینه کرد تیم‌ها بهره‌مند می‌شوند، لذا میزبانی مسابقات ورزشی باعث افزایش درآمد هتل‌ها می‌گردد. این نتیجه با نتایج تحقیقات دانیلز (۲۰۰۴)، دانیلز و همکاران (۲۰۰۴)،

-
1. Murphy & Carmichael
 2. Cheren
 3. McQuaid & Greig
 4. Paradigm Consulting Group
 5. Daniels

لی و تیلور (۲۰۰۵) همخوانی دارد. به طور متوسط برای هر گردشگری که به ایران وارد می‌شود؛ به طور روزانه هزینه کردی معادل ۱۰۰ دلار در نظر گرفته می‌شود که این مقدار با توجه به شرایط اقتصادی گردشگر و تعداد روزهای اقامت آنان متغیر است.

یافته دیگر تحقیق حاکی است که بین درآمد گردشگر ورزشی حاصل از مسابقات بین‌المللی تور دوچرخه‌سواری آذربایجان و صنعت حمل و نقل (هوایی، زمینی و ریلی) استان رابطه معناداری وجود دارد. این نتیجه تحقیق با نتایج تحقیقات چرن (۲۰۰۲)، دانیلز و همکاران (۲۰۰۴) و لی و تیلور (۲۰۰۵) همخوانی دارد. وجود امکانات حمل و نقل مختلف همچون فرودگاه در سطح بین‌المللی، حمل و نقل ریلی به اکثر مناطق درون کشور و متصل به راه آهن بین‌المللی و نیز جاده‌های ارتباطی نسبتاً مناسب استان آذربایجان شرقی، پتانسیلی است که به هنگام تلاش برای جذب میزبانی مسابقات و اردوهای ورزشی حتی در سطح بین‌المللی می‌توان بر آن تأکید نمود.

بر اساس یافته‌های تحقیق حاضر بین گردشگر ورزشی حاصل از مسابقات بین‌المللی تور دوچرخه‌سواری آذربایجان و تعداد بازدیدکنندگان از اماکن تاریخی، فرهنگی، هنری و جاذبه‌های طبیعی و رونق خرید محصولات سوغاتی استان نیز رابطه معناداری وجود دارد. گردشگران ورزشی در مدت اقامت خود از اماکن تاریخی، فرهنگی، هنری و جاذبه‌های طبیعی استان نیز بازدید می‌کنند و این موجب رونق بازدید از این اماکن و افزایش درآمد از این طریق می‌گردد. در ارزیابی نتایج تحقیق چنین نتیجه‌گیری می‌شود که تیم‌هایی که مدت بیشتری در استان اقامت داشته‌اند از این فرصت استفاده کرده و از اماکن تاریخی، فرهنگی، هنری استان دیدن کرده‌اند

و این نشان می‌دهد که رقابت‌های ورزشی همچون تورنمنت‌ها که لازمه آن‌ها اقامت طولانی‌تر تیم‌ها می‌باشد، می‌توانند تأثیر بیشتری بر بازدید از این اماکن داشته باشند. هزینه سوغاتی نیز عمده‌ترین هزینه فردی اعضاء تیم‌ها در استان محسوب می‌شود و این هزینه گردشگران برای صنعت سوغاتی و صنایع دستی استان ایجاد درآمد می‌کند. این نتیجه با نتایج تحقیق صالح نیا (۱۳۸۵) همخوانی دارد.

یافته آخر این تحقیق نشان داد که بین درآمد گردشگر ورزشی حاصل از مسابقات بین‌المللی تور دوچرخه‌سواری آذربایجان و افزایش تولید ناخالص داخلی GDP استان رابطه معناداری وجود ندارد. به عبارتی با اینکه گردشگری ورزشی حاصل از مسابقات بین‌المللی تور دوچرخه‌سواری آذربایجان با ایجاد درآمدی معادل ۲۳۰۰ میلیون ریال، حدود ۰/۰۱ درصد موجب افزایش تولید ناخالص داخلی GDP استان در سال مورد مطالعه شده است؛ اما این افزایش معنادار نیست. این نتیجه تحقیق با نتایج تحقیقات مورفی و کارمیشل (۱۹۹۱)(۲۷)، برت^۱ (۲۰۰۱)، چرن (۲۰۰۲)، گروه مشاوره‌ی پارادایم (۲۰۰۴)، مک کواید و گریگ (۲۰۰۲)، نانا، ساندرسون و گودچایلد^۲ (۲۰۰۲)، چابرا^۳ و همکاران (۲۰۰۳)، کلن^۴ (۲۰۰۴) و ایزامویه (۲۰۰۸) همخوانی ندارد؛ که این امر می‌تواند به محدود بودن جامعه آماری مربوطه باشد. باید در نظر داشت که تحقیق فوق تنها مربوط به مسابقات بین‌المللی تور دوچرخه‌سواری آذربایجان است و دیگر رقابت‌هایی که استان میزبان آن‌ها بوده است، در آن لحاظ نشده است.

1. Berrett
 2. Nana, Sanderson, Goodchild
 3. Chhabra, Sills, & Cabbage
 4. Coleman

در پایان باید توجه داشت که صنعت گردشگری سومین فعالیت اقتصادی پیشرو و در حال توسعه جهان است که پس از صنایع نفت و خودروسازی، باعث افزایش درآمد بسیاری از کشورهای دنیا حتی مناطقی که منابع اقتصادی چندانی ندارند شده است. نتایج تحقیقات گوناگون حاکی از آن است که به اجزاء هر ۱۰ نفر جهانگرد خارجی یا ۳۰ گردشگر داخلی که وارد کشور ما می‌شوند، یک شغل ایجاد می‌گردد. همچنین بر اساس آمار و شواهد موجود ورود هر جهانگرد به کشور، درآمد ارزی برابر با ۲۰ بشکه نفت تولید می‌کند (اصفهانی و همکاران، ۲۰۰۹).

این در حالی است که آمارها، گویای جایگاه نازل صنعت گردشگر در کشور و سهم یک درصدی ایران از سبد گردشگری جهانی است. براساس اعلام سازمان جهانی جهانگردی، این صنعت در سال ۲۰۰۸ با ایجاد ۸۵۶ میلیارد دلار درآمد در سطح جهان، توانسته ۱۰/۳ درصد از سهم محصول ناخالص داخلی GDP دنیا را به خود اختصاص دهد. مجمع جهانی جهانگردی اظهار می‌دارد که در سال ۲۰۰۷، جهانگردی تجاری ۱۱/۳ درصد و جهانگردی شخصی ۴/۶ درصد در ایران رشد داشته است. ایران اخیراً سالانه حدود یک میلیارد دلار از محل گردشگر درآمد داشته است. نزدیک ۱/۸ درصد اشتغال کشور از محل گردشگر می‌باشد که معین شده است در ۵ سال آینده به ۱۰ درصد افزایش یابد (پرس تی وی، ۲۰۰۸).

فناپذیر بودن منابع نفت و گاز که منبع اصلی درآمد برای اقتصاد کشور ما به حساب می‌آیند، از یک سو و شرایط ویژه آب و هوایی، جاذبه‌های بی‌شمار گردشگری و ظرفیت‌های

موجود برای میزبانی اردوها و رویدادهای مختلف ورزشی در کشورمان از سوی دیگر، اهمیت توجه به صنعت گردشگری ورزشی را برای همگان آشکار می‌کند. این صنعت می‌تواند با تلفیق پتانسیل‌های گردشگری و پتانسیل‌های ورزشی کشورمان نقش برجسته‌ای را به عنوان یک مولد اقتصادی و ایجاد کننده اثرات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و زیست‌محیطی ایفا نماید.

منابع فارسی

دفتر بررسی کالا و خدمات، سازمان توسعه تجارت ایران، گردشگر ورزشی. (۱۳۸۶). ویرایش اول، تهران، ص ۳۴.

صالح نیا، داوود (۱۳۸۸). بررسی اثرات اقتصادی گردشگری ورزشی حاصل از مسابقات لیگ برتر فوتبال در استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۸۸، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه تبریز، صص ۳۵-۲۰.

عسکریان، فریبا (۱۳۸۳). بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰. (رساله دکتری). دانشگاه تهران، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، تهران، صص ۵۴-۳۲.

فرمان آرا، محمد (۱۳۹۰). «ایران مقصد دورافتاده گردشگری در جدول رده‌بندی»، روزنامه اصفهان امروز، سال هفتم، شماره ۱۳۷۳، ۲۹ مرداد ۱۳۹۰، ص ۳.

گی، چاک وای (۱۳۸۲). جهانگردی در چشم‌انداز معاصر. مترجمان: علی پارسائیان و سید محمد اعرابی. (ویرایش ۲). دفتر پژوهش‌های فرهنگی، تهران، ص ۱۰۵.

مجتبوی، سید کوروش (۱۳۸۷). گردشگر ورزشی. انتشارات کمیته بین‌المللی المپیک جمهوری اسلامی ایران، تهران، صص ۲۹-۲۵.

معین فرد، محمدرضا (۱۳۸۷). وضعیت صنعت گردشگری ورزشی در ایران و ارائه الگوی توسعه آن. (رساله دکتری). دانشگاه تربیت معلم، تهران، ص ۶۵.

وروانی، معصومه (۱۳۸۶). سهم ناچیز ایران از گردشگر ورزشی جهان. روزنامه ایران ورزشی. ۲۱ مرداد ۱۳۸۶، صص ۱ و ۲.

منابع انگلیسی

Anonymous (2008). The importance of formula 1 for tourism industry, pp. 1-2 <http://www.tourism-review.com/>

Berrett, T. (2001). The economic significance of amateur sport and active recreation in edmonton in 2000. *Caminata consulting report*, pp.1-54

Burnett, C. (2008). Assessing development of the 2010 soccer world cup, Department of sport and movement studies, *University of Johannesburg, republic of South Africa*, pp. 68-72

Canadian Sport Tourism Alliance (CSTA). (2009). The economic impact assessment of the 2009 ICF canoe sprint world championships (*Canoe'09*). 27:3. http://mediacentre.canada.travel/content/industry_news/2009-icf-canoe-sprint-world-championships-economic-impact-assessment-released

Coleman, R.(2004). The economic impact of major sports events, *UK sport*, October 17, 2004, pp. 30-52

Chhabra, D., Sills, E. and Cabbage, F.(2003). The Significance of Festivals to Rural Economies: Estimating the Economic Impacts of Scottish Highland Games in North Carolina. *Journal of Travel Research*, vol. 41(May):421-427

Cheren, A. (2002). World cup's positive economic impact: Scotland DH event adds a million dollars to economy. *Mountainzone.com industry news & reviews*, cited August 10: 56.

Daniels, M.J. (2004). Beyond input-output analysis: using occupation-based modeling to estimate wages generated by a sport tourism event. *Journal of Travel Research 2004*, pp. 43, 75

Daniels, M.J., Norman, W.C., and Henry, M.S. (2004). Estimating income effects of a sport tourism event, Clemson University, USA, *Annals of tourism research*, vol. 31, no. 1, pp. 180-199

Department of Commerce-United States of America. (2008). 2007 sets all time international tourism record for U.S. March 10, 2008:4.

http://www.commerce.gov/NewsRoom/PressReleases_FactSheets/PROD01_005355

Esfahani, N. Goudarzi, M. Assadi, H.(2009).The analysis of the factors affecting the development of Iran sport tourism and the presentation of a strategic model, *world journal of sport sciences*, vol.2, no.2, pp.136-144

Fyall, A., Jones, I., Shipway, R., Fletcher, J. and Ladkin, A. (2008), *Sport tourism and sustainability*. Bournemouth, UK. April, pp. 4-5.

http://www.commonwealthtourism.com/sporttourism/download.cfm?file=Synopsis_Sport_Tourism_and_Sustainability.doc

Huiguang, Z. (2008). Beijing to receive 500,000 tourists during Olympics, People is daily online. May, 29, pp. 52-55

Izamoje, L. (2008). Linkages between sport tourism and commerce: growing importance of sports tourism in economic development. *AbujaUniversity, South Africa*: 34.

Jordan, D. (2009). Final draw celebrate Africa, pp. 3-4. www.mediaclubsouthafrica.com

Lee, C.K. and Taylor, T. (2005). Critical reflections on the economic impact assessment of a mega-event: the case study of 2002 FIFA world cup. *Tourism Management*, vol.26, no.4, pp. 595-603

Li, S. Blake, A. Cooper, C. (2008). China's economic reform and the economic impact of *international tourism during the Beijing Olympics, the business school, Nottingham University*, NG8, UK, pp. 188-192.

McQuaid, R.W. & Greig, M.S. (2002). The economic impact of a sporting event: a regional approach, pp. 12-16.

<http://ideas.repec.org/p/wiw/wiwsa/ersa03p170.html>

Murphy, P. E. and Carmichael, B. A. (1991). Assessing the tourism benefits of an open access sports tournament: the 1989 B.C. winter games, *journal of travel research*, vol. 29(winter), pp.32-36.

Najmi, m. Sharbatoghlie, A. Jafarieh, A. (2010). Tourism market segmentation in Iran, *International journal of tourism research, published online in Wiley*, pp. 1-3 www.interscience.wiley.com

Nana, G. Sanderson, K. Goodchild, M. (2002). Economic impact of sport, business and economic research limited (Berl), Hong Kong sports development board, pp. 13-16.

Paradigm Consulting Group, (2004). UCI 2003 road world cycling championships Hamilton, Ontario economic impact assessment, *Canadian sport tourism alliance*, pp. 1-20

PRESS TV. (2008). Iran foreign tourist arrivals up 100 %, PressTV online, 28 Sep, pp.1-2

Preuss, Holger. (2009). Aspects of Olympic Games tourism, *Johannes Gutenberg – university mainz*, pp. 32-34. <http://www.chicago2016.org>

Turkish Daily News (2014). Big Brother Antalya city moves into tourism. *Hurriyet Daily News*, 8 January, pp. 10-12 <http://www.hurriyetdailynews.com>

UNWTO (2014). Tourism highlights, 2014 edition, *World Tourism Organization*, pp. 5-7.

http://unwto.org/facts/eng/pdf/highlights/UNWTO_Highlights

World Tourism Organization (UWTO), (2014). *World Tourism Organization report on tourist arrivals by region, Sub region and country of destination*, pp.1,2 <http://mkt.unwto.org>